

Critical Studies in Texts & Programs of Human Sciences,
Institute for Humanities and Cultural Studies (IHCS)
Monthly Journal, Vol. 21, No. 3, Spring 2021, 271-291
Doi: 10.30465/crts.2020.15172.1222

A Critical Review on the Book "*Strategic Management of Information Systems*"

Ehsan Karami*

Ali Yassini**

Abstract

The Strategic Management of Information Systems book deals with the strategic management of information systems as a complete set for the organization. The purpose of this article, which has been done in a descriptive-analytical method, is to find the strengths and weaknesses of this work. Accordingly, the book has been studied first and then analyzed from three perspectives: content, writing, and form-structure. The book is written as a resource for students of management and especially technology management. According to the author, the work has some goals such as helping and guiding managers to adopt appropriate strategies for managing information systems in organizations, clarifying the various dimensions of information systems and reviewing the most important theories and the most prominent perceptions of information systems management. However, based on the results of the present critique, it seems that the author has not achieved the desired goals in a desirable way. Due to the fact that the book does not have an editor, the work has defective linguistic rules and misuse of writing symbols. From the formal and structural point of view, the chapters of the book lack introduction, goals, and conclusions, or summaries, which confuse the reader. From the content point of view, the topics of the book lack the necessary coherence and accuracy. Some of the general topics and concepts

* Master of Human Resource Management, University of Ilam, Ilam, Iran, ehsank@chmail.ir

** Associate Professor, Faculty Member of Ilam University, Ilam, Iran (Corresponding Author), a_yas1363@yahoo.com

Date received: 2020-12-17, Date of acceptance: 2021-05-06

Copyright © 2010, IHCS (Institute for Humanities and Cultural Studies). This is an Open Access article. This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

۲۷۲ پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، سال بیست‌ویکم، شماره سوم، خرداد ۱۴۰۰

are covered in the book, and there is no balance between the descriptions of some of the proposed topics.

Keywords: System, Information Systems, Strategic Systems, Strategic Systems Management

نقدی بر کتاب مدیریت استراتژیک سیستم‌های اطلاعاتی

احسان کرمی*

علی یاسینی**

چکیده

کتاب مدیریت استراتژیک سیستم‌های اطلاعاتی به مبحث مدیریت راهبردی سیستم‌های اطلاعاتی به شکل یک مجموعه کامل برای سازمان پرداخته است. هدف این مقاله که به روش توصیفی-تحلیلی انجام شده است یافتن نقاط ضعف و قوت اثر مذکور است. بر این اساس ابتدا کتاب مورد مطالعه قرار گرفته و سپس از سه منظر محتوایی، نگارشی و شکلی-ساختاری مورد تحلیل قرار گرفته است. کتاب که به عنوان منبعی برای دانشجویان رشته‌های مدیریت و به طور خاص مدیریت فناوری نگاشته شده است. اثر از نظر مولف دارای اهدافی چون کمک و هدایت مدیران برای اتخاذ استراتژی‌های مناسب مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی در سازمان‌ها، روشن کردن ابعاد مختلف سیستم‌های اطلاعاتی و مرور مهمترین نظریه‌ها و برجسته‌ترین برداشتهای مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی است. اما بر اساس نتایج نقد حاضر به نظر می‌رسد نویسنده به نحو مطلوبی به اهداف مورد نظر نرسیده است. به علت اینکه کتاب فاقد ویراستار است، اثر از منظر نگارشی دارای نقایص قواعد زبانی و استفاده نابجا از علائم نگارشی است. از منظر شکلی و ساختاری فصول کتاب فاقد مقدمه، اهداف و نتیجه‌گیری یا خلاصه هستند که سردرگمی خواننده را به همراه دارد. از منظر محتوایی نیز مباحث کتاب فاقد انسجام و دقت لازم هستند. برخی از مباحث و مفاهیم کلی در کتاب پخش شده‌اند و میان شرح برخی مباحث طرح شده توازن وجود ندارد.

* کارشناس ارشد مدیریت منابع انسانی، دانشگاه ایلام، ایلام، ایران. ehsank@chmail.ir

** دانشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه ایلام، ایلام، ایران (نویسنده مسئول). a.yasini@ilam.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۹/۲۷، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۲/۱۶

کلیدواژه‌ها: سیستم، سیستم‌های اطلاعاتی، سیستم‌های استراتژیک، مدیریت سیستم‌های استراتژیک

۱. مقدمه

نقد کتاب سنتی دیرینه در حوزه کتاب بوده و این سنت امروز در تمام رشته‌های علوم ریشه دوانده است. امروزه شاهد رونق هر چه بیشتر نقدهای علمی و پژوهشی هستیم که در رشته‌های مختلف علوم پایه تا علوم کاربردی مانند مدیریت روزبه‌روز رشد بیشتری را شاهد است. به طور طبیعی برای شروع هر بحث علمی باید از تعریف معنای واژگان کلیدی آن آغاز کرد چراکه گاهی واژه‌ای در هر علمی معنای خاصی خود را دارد، با همین رویکرد از جستجو برای معنای واژه نقد شروع خواهیم کرد.

فرهنگ فارسی عمید برای واژه نقد ظاهر ساختن عیوب یا محاسن کلام و جدا کردن پول خوب از بد را ذکر کرده است (عمید، ۱۳۸۹، ۱۰۲۶) و فرهنگ معین جدا کردن خوب و سره از بد و ناسره، تشخیص معایب و محاسن اثری ادبی، جدا کردن درهم و دینار و سره از ناسره و تشخیص محاسن و معایب سخن را ذکر کرده است (معین، ۱۳۸۶، ۱۹۶۴). در زبان انگلیسی نقد برابر واژه "Criticism" است، فرهنگ معاصر حییم معانی انتقاد و نقد را برای این واژه ذکر کرده است (حییم، ۱۳۸۳، ۱۲۵) و واژه‌نامه لانگمن نیز عمل بیان خوبی‌ها و بدی‌های کسی یا چیزی را برای این واژه آورده است (Longman, 2012, 65).

نقد کتاب در نظر صاحب‌نظران مختلف نیز دارای جایگاه خاصی است که اشرفی ریزی تعدادی از این نظرات را در کتاب خود با نام «آیین نقد کتاب» است. وی آورده که هومن علم را حقایق مطلق نمی‌داند که بتوان آن را به گونه غیر انتقادی پذیرفت؛ میشل فوکو فیلسوف معاصر نیز نقد را یکی از روشهای ارزیابی مفاهیم، پدیده‌ها و داده‌های مختلف در فرایند تولید دانش می‌داند. وی در ادامه معتقد است نقد تخصصی نقدی است که در یک حوزه علمی و تخصصی نوشته می‌شود؛ سپس برای منتقد نقد تخصصی شرایطی چون تبحر در موضوع، پایبندی به اخلاق اسلامی، ذوق و عقل سلیم و در ویژگی نقد تعیین هدف را از مباحث لازم و اساسی بر می‌شمرد (اشرفی ریزی، ۱۳۸۹).

با نگاهی به معانی لغوی واژه نقد و همچنین نظر صاحب‌نظران مختلف مشخص است مراد از نقد علمی یافتن معایب و نقاط قوت یک اثر علمی از منظر معیارهای همان علم است. نقد کتابهای علمی می‌تواند نقاط ضعف و قوت آنها را در معرض محک خوانندگان

و دانایان قرار دهد و موجبات غنای هرچه بیشتر، بالندگی و رشد آن علم را فراهم کند. اگر کتابهای تخصصی به‌خصوص در رشته‌های کاربردی مانند مدیریت در معرض نقد قرار نگیرند هر نویسنده کم‌مایه‌ای به خود اجازه می‌دهد به نگارش کتابهای کم‌محتوا پردازد و در نهایت آشفته‌بازاری از کتابهای سست و بی‌محتوا پیش‌روی خوانندگان قرار خواهد گرفت. نباید صرف تولید کتاب بی‌محتوا و فاقد بار علمی مد نظر باشد، بلکه باید تولید کتاب خوب و وجه نظر و همت نویسندگان، دانشگاهیان و اهل هر علمی باشد.

کتاب «مدیریت استراتژیک سیستم‌های اطلاعاتی» نوشته فرج الله رهنورد به عنوان منبع درس سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت در مقطع کارشناسی در بسیاری از دانشگاه‌ها تدریس می‌شود. مفهومی که در اکثر اوقات به اشتباه و گاهاً نادرست مترادف با سیستم اطلاعات مدیریت بکار گرفته می‌شود، مفهوم مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی است. اگر چه سیستم اطلاعات مدیریت به وجود و کاربرد انواع سیستم‌های اطلاعاتی در یک سازمان جهت انجام سه امر برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و کنترل عملیات اشاره دارد، اما مفهوم مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی به مدیریت کردن انواع سیستم‌های اطلاعاتی کاربردی در سازمان از مرحله نیازسنجی تا ارزشیابی (نیازسنجی، طراحی، بکارگیری و پیاده‌سازی، حفظ و نگهداری، ارزیابی) اشاره دارد (یزدان پناه، ۱۳۹۳). این کاربرد نادرست سرآغازی برای نگارش این مقاله بوده است زیرا بر اساس محتوای کتاب، می‌توان اذعان داشت که نویسنده می‌بایست عنوان «مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی» را برمی‌گزید.

علت انتخاب این کتاب برای نقد، اهمیت منابع دروس سیستم‌های اطلاعاتی در رشته مدیریت و همچنین بازتاب نظرات و دغدغه‌های دانشجویان رشته‌های مدیریت بوده است که درک مطالب این کتاب را سخت عنوان می‌کنند. پژوهش حاضر با هدف بررسی و نقد کتاب مورد ذکر با روش توصیفی-تحلیلی به رشته تحریر درآمده است. در طی انجام پژوهش کتاب مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته، فیش‌برداری و سپس مورد نقد قرار گرفته است. سعی شده است با مراجعه به منابع دیگر نقاط قوت و ضعف مشخص و بیان شود. این پژوهش در سه بخش نقد ظاهری و ساختاری، نقد نگارشی و نقد محتوایی (موضوعی) سامان یافته است. در بخش شکلی و ظاهری به کیفیت فنی و چاپی و مولفه‌های چهارده‌گانه جامعیت صوری پرداخته شده است. در بخش نگارشی به مواردی چون استفاده صحیح و بجا از علائم نگارشی، توجه به قواعد نگارشی، گویایی و روانی متن و غلط‌های

تایپی و املائی اشاره شده است. در انتها محتوای کتاب در بخش محتوایی مورد بررسی قرار گرفته است.

۲. معرفی اجمالی کتاب و نویسنده

کتاب «مدیریت استراتژیک سیستم‌های اطلاعاتی» سال ۱۳۸۹ به قلم دکتر فرج‌الله رهنورد به رشته تحریر درآمد و توسط انتشارات نشر نی چاپ شده است. نویسنده در پیشگفتار این کتاب موضوع اثربخشی و کارآمدی سازمان‌ها را متذکر و دلیل بسیاری از شکست‌ها را مدیران ناشایسته و ناآزموده خوانده است و سپس به اهمیت اطلاعات به عنوان دارایی عمده سازمان اشاره می‌کند. وی موفقیت در دنیای متلاطم امروزی را در گرو استقرار سیستم‌های اطلاعاتی دانسته و استفاده از این سیستم‌ها توسط مدیران را راهی برای افزایش کارآمدی، اثربخشی و نیل به مزیت رقابتی می‌خواند. نویسنده هدف کتاب را کمک و هدایت مدیران برای اتخاذ استراتژی‌های مناسب مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی در سازمان‌ها، روشن کردن ابعاد مختلف سیستم‌های اطلاعاتی و مرور نظریه‌ها، برجسته‌ترین برداشتها و رویکردها در عرصه نظری و عملی درباره سیستم‌های اطلاعاتی عنوان می‌کند و متذکر می‌شود که کتاب به وادی فنی طراحی و استقرار سیستم‌های مختلف اطلاعاتی وارد نشده است و شرح چگونگی مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی را وجه نظر خود قرار داده است.

کتاب مشتمل بر هشت فصل است که فصل اول با نام «الزامات عصر اطلاعات» به بیان برخی از تعاریف کلی پرداخته است. فصل دوم با نام «انواع سیستم‌های اطلاعاتی» به تاریخچه تکامل سیستم‌های اطلاعاتی و انواع این سیستم‌ها پرداخته است. فصل سوم با عنوان «برنامه‌ریزی سیستم‌های اطلاعاتی» فرایند برنامه‌ریزی استراتژیک سیستم‌های اطلاعاتی را شرح داده است. فصل چهارم با عنوان «نیازسنجی سیستم‌های اطلاعاتی» انواع مدل‌های نیازسنجی را تشریح کرده است. فصل پنجم با نام «طراحی سیستم‌های اطلاعاتی» به اصول و روشهای طراحی سیستم‌های اطلاعاتی پرداخته است. فصل ششم با نام «استقرار سیستم‌های اطلاعاتی» به مبحث اجراء، پشتیبانی و آموزش کاربران پرداخته است. فصل هفتم با نام «کاربرد استراتژیک سیستم‌های اطلاعاتی» به‌طور مفصل به موضوعاتی چون فرایندهای تصمیم‌گیری، تعریف سیستم‌های اطلاعاتی استراتژیک، موانع، چالش‌ها و مفهوم

ریسک پرداخته است و در نهایت فصل هشتم کتاب به موضوع «ارزشیابی سیستم‌های اطلاعاتی» اختصاص یافته است.

مؤلف دارای تحصیلات کارشناسی ریاضی، کارشناسی ارشد مدیریت دولتی و بازرگانی و دکترای خط‌مشی‌گذاری است. نویسنده دارای ۱۰ جلد کتاب تالیفی است که عمدتاً در حوزه مدیریت دولتی و سازمانی نگاشته شده‌اند. از این میان سه کتاب مرتبط با حوزه فناوری و سیستم‌ها هستند. همچنین قابل ذکر است که مؤلف دارای بیش از ۶۰ عنوان مقاله در حوزه مدیریت است که از این تعداد ۹ مقاله به نوعی مرتبط با موضوع سیستم‌ها و فناوری اطلاعات هستند. با توجه به عضویت مؤلف به عنوان هیئت علمی در «موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی» و نگاهی به سیر آثار وی دارای تخصص علمی لازم در این حوزه بوده و یکی از دغدغه‌های مؤلف موضوع کاربرد سیستم‌ها و فناوری اطلاعات در سازمان است.

کتاب حاضر قبلاً مورد نقد قرار نگرفته در نتیجه نمی‌توان ارزیابی جامعی از نظرات، آرا و دیدگاه‌های دیگران در مورد کتاب داشت.

کتاب توسط یکی از ناشرین نام‌آشنای کشور یعنی انتشارات نی در سال ۱۳۸۹ چاپ شده است و در سال ۱۳۹۶ چاپ پنجم کتاب نیز منتشر شده است. نشر نی در حوزه‌های مختلف علمی از جمله مدیریت فعالیت تخصصی دارد و با وجود تعداد کم کتاب‌های منتشر شده در حوزه مدیریت این انتشارات، می‌توان ادعا کرد ناشر معتبری نسبت به چاپ کتاب اقدام کرده است. اما در چاپ‌های مجدد کتاب شاهد پیشگفتار یا مقدمه جدید مؤلف نیستیم، این موضوع به معنای تجدید چاپ بدون هرگونه تغییر و بازبینی کتاب است.

۳. نقد شکلی و ساختاری کتاب

۱.۳ کیفیت چاپی و فنی

از منظر کیفیت چاپی و فنی اثر می‌توان گفت طرح جلد کتاب بازتاب دهنده محتوا و مضمون اثر نیست. قلم استفاده شده برای نوشته‌ها و تیترو عنوان استاندارد بوده و به طور کلی می‌توان گفت حروف نگاری مطلوب است. جلد کتاب نام نویسنده، نام کتاب و انتشارات را به خوبی نمایش می‌دهد؛ در عطف نام کتاب و نویسنده واضح و مشخص چاپ شده است و پشت کتاب نیز نماد انتشارات و شابک آورده شده است. کتاب دارای

صفحه نیم عنوان، صفحه اطلاعات کتابشناختی، صفحه عنوان و بخش حقوق چاپ مجدد در پشت صفحه عنوان است. به طور کلی صفحه آرایه اثر نیز قابل قبول است. کاغذ استفاده شده مناسب و مرغوب است؛ همچنین روند چاپ باعث نشده که تصاویر کتاب کیفیت خود را از دست بدهند. در نهایت کیفیت چاپ خوب است. صحافی کتاب دارای کیفیت مطلوبی است به شکلی که بارها مطالعه و کار با کتاب موجب باز شدن شیرازه آن نمی‌شود و کتاب دوام خود را حفظ می‌کند. کتاب در قطع رقعی چاپ شده و از نظر اندازه و حجم محتوا مناسب کتب دانشگاهی است. در نهایت می‌توان گفت ناشر در مورد امور مربوط به خود به خوبی عمل کرده است.

۲.۳ مولفه‌های چهارده‌گانه جامعیت صوری

از منظر مولفه‌های چهارده‌گانه جامعیت صوری می‌توان گفت، کتاب دارای پیشگفتار است و هدف اصلی اثر در آن بیان شده است. کتاب فاقد مقدمه است. فهرست مطالب کتاب فاقد مشکل خاصی است و در آن فصل‌بندی و زیر فصل‌ها به صورت کافی ذکر شده‌اند و مرور مطالب کتاب برای خواننده آسان است. یکی از ضعف‌های ساختاری کتاب عدم وجود فهرست اشکال و جداول است. ابتدای فصول فاقد بخش اهداف و سوالات فصل است. در انتهای فصول نیز خلاصه مطالب وجود ندارد. فصول فاقد بخش نتیجه‌گیری، پیشنهادات و پیشنهادهای پژوهشی هستند. انتهای هر فصل شامل تعدادی سوال است اما بخش تمرینی وجود ندارد. فصول فاقد بخش معرفی منابع برای مطالعه است. کتاب فاقد جمع‌بندی نهایی است. هیچگونه نمایه و فهرست اعلامی در کتاب وجود ندارد و تنها فهرست منابع در انتهای کتاب ذکر شده است. پانویس و یادداشت‌ها قابل قبول هستند. کتاب فاقد بخش پیوست است اما یک پرسشنامه بدون مشخص شدن به عنوان پیوست بعد از فصل آخر آورده شده است.

۳.۳ نقد نگارشی

از منظر قواعد نگارش فارسی، استفاده از علائم ادبی، انسجام مطالب و بندها مشکلات زیادی در کتاب قابل استناد است که به صورت کلی گویایی، روانی و درک مطالب کتاب را

سخت کرده است. جهت روشن شدن موضوع تعداد اندکی از این مشکلات را ذکر می‌کنیم.

غلط‌های نگارشی، تایپی و املایی در متن کتاب بسیار محدود است و می‌توان گفت قابل چشم‌پوشی است اما موارد محدودی نیز وجود دارد مثلاً در صفحه ۱۱۸ به جای اصول، اصولی نوشته شده است. صفحه ۱۷ خط آخر مانع باید به مانعی تغییر کند. در صفحات ۱۳۸ و ۱۴۰ به جای پایداری و دسته‌های، پیداری و دست‌های نوشته شده است. پانویس صفحه ۱۵۲ منطقی، منطقی نوشته شده است. صفحه ۱۹۴ خط آخر قبل، قبال نوشته شده است. صفحه ۲۰۴ پاراگراف چهارم خط سوم به جای موجودی، موجودی نوشته شده است. صفحه ۱۱۰ به جای «هم تحلیل و هم خلاق» باید «هم تحلیلی و هم خلاقانه» نوشته شود.

در همان ابتدای فصل یک، در خط اول میان فعل «می‌گیرد» و واژه بعدی آن یک کاما آمده است که ضرورتی ندارد و در انتهای همین پاراگراف میان واژه‌های «تولید» و «نظایر» آن علاوه بر وجود «و» کاما نیز آورده شده است. در صفحه ۱۴ پاراگراف سوم نوشته شده: «اقتصادی که کارکنان صاحب دانش و اطلاعات اکثر ثروت آن را تولید می‌کنند، اغلب به اقتصاد مبتنی بر اطلاعات معروفیت دارند.» استفاده از واژه «معروفیت» بی‌وجه است و می‌توان از واژه معروف یا شهرت استفاده کرد؛ می‌توان جمله را با یک بازنویسی مجدد چنین نوشت: «اقتصادی که عمده ثروت آنرا کارکنان صاحب دانش و اطلاعات تولید می‌کنند به اقتصاد مبتنی بر اطلاعات معروف است.» در همین پاراگراف در ادامه واژه اکثریت استفاده شده ولی چون خود واژه اکثر به معنای بیشتر است لزومی به اضافه کردن «یت» به انتهای واژه اکثر نیست و همچنین مجدداً یک «کاما» و «و» با هم آورده شده است. در انتهای پاراگراف اول صفحه ۱۵ میان انتهای جمله ماقبل آخر و آخر، یک نقطه آورده شده که لزومی ندارد چون هر دو جمله با یک «بنابراین» به هم پیوست شده‌اند و همچنین بعد از بنابراین کاما آورده شده که غیر ضروری است. در پاراگراف سوم همین صفحه میان جمله اول و دوم نقطه آورده شده که مجدد غیر ضروری است چون دو جمله با یک «البته» به هم پیوند خورده‌اند و همچنین جمله: «این به مفهوم آن نیست» اشتباه است و باید نوشت: «این به آن مفهوم نیست».

در فصل دوم، پاراگراف اول صفحه ۳۳ آمده: «برخی از این سیستم‌های اطلاعاتی در سطح عملیات سازمان کاربرد دارند و بعضی دیگر در سطح میانی و استراتژیک» در حالی

که صورت روان‌تر آن را می‌توان چنین نوشت: «برخی از سیستم‌های اطلاعاتی در سطح عملیاتی و برخی دیگر در سطوح میانی و استراتژیک سازمان کاربرد دارند.» در صفحه ۸۷ پاراگراف آخر میان «آموزش» و «دیده» نیم فاصله رعایت نشده است و همچنین بعد از این واژه کاما آورده نشده است. در صفحه ۹۵ خط دهم نوشته شده: «برنامه‌ریزی استراتژیک عبارت است از فرایند تعیین اهداف و استراتژی‌های سازمانی.» در صورتی که باید نوشت: «برنامه‌ریزی استراتژیک عبارت از فرایند تعیین اهداف و استراتژی‌های سازمانی است.» در صفحه ۹۹ یازده مورد بعد از پایان جملات نقطه کاما قرار گرفته در حالی که باید نقطه قرار گیرد. در صفحه ۱۰۲ خط چهارم یک کاما قرار دارد اما لزومی به ذکر آن نیست و در صفحه ۱۲۱، خط پنجم یک کامای اضافه ذکر شده است.

در صفحه ۱۷۵ پاراگراف دوم، خط چهارم فعل باشد باید به می‌باشد تغییر کند؛ همچنین در همان خط در انتهای جمله قبلی و این جمله هیچ علامت نگارشی وجود ندارد. در صفحه ۱۹۶ آمده: «پایش سیستم عبارت است از کنترل منابع و عملکرد سیستم اطلاعاتی.» که بر اساس قواعد نگارش فارسی باید نوشته شود: «پایش سیستم عبارت از کنترل منابع و عملکرد سیستم اطلاعاتی است.» صفحه ۲۰۵ نوشته شده است: «امروزه اهمیت اطلاعات هم به منزله منبعی تاکتیکی و استراتژیک در سازمان مطرح است و هم به منزله منبعی عمده برای ارزش افزوده احتمالی شناخته شده است.» که شکل درست آن به صورت زیر است: «امروزه اهمیت اطلاعات هم به منزله منبعی تاکتیکی و استراتژیک و هم منبع عمده ارزش افزوده احتمالی در سازمان، پذیرفته شده است.» در صفحه ۲۶۱ آمده: «بیشتر مجریان باور دارند که هدف فرایند ارزشیابی عبارت است از بهبود سیستم‌های اطلاعاتی و ارتقای فرایند توسعه سیستم‌ها» اما باید نوشت: «بیشتر مجریان باور دارند که هدف فرایند ارزشیابی بهبود سیستم‌های اطلاعاتی و ارتقاء فرایند توسعه سیستم‌ها است.»

ذکر تمام اشکالات نگارشی کتاب خارج از حوصله این مقاله است و موجب تطویل بحث می‌شود اما می‌توان گفت در کل از علائم نگارشی مفید و بجا استفاده نشده است. نیم فاصله‌ها در برخی جاها رعایت و در جاهای دیگر رعایت نشده‌اند. اشکال اصلی متن کتاب ترجمه جملات از زبان اصلی به زبان فارسی بدون رعایت قواعد زبان فارسی است که نشانگر عدم تسلط کافی مترجم یا مترجمین متن است که خوانش متن را بسیار سخت می‌کند.

۴. نقد محتوایی

۱.۴ انسجام و نظم منطقی

۱.۱.۴ انسجام و نظم منطقی فصول

فصول مختلف کتاب دارای نظم منطقی قابل قبولی هستند اما در عین حال اشکالاتی نیز قابل بیان است. فصل اول با نام «الزامات عصر اطلاعات» بدون مقدمه بحث را آغاز کرده است و به نوعی مقدمه کتاب محسوب می‌شود، اما نمی‌تواند همزمان نقش فصل مفاهیم را ایفا کند.

۲.۱.۴ انسجام درونی مطالب هر فصل

برخی از مفاهیم کلی و مبنایی در طول فصول کتاب توزیع شده‌اند در صورتی که جهت تسهیل فهم کتاب باید این مطالب در فصلی در ابتدای کتاب با عنوان مفاهیم و کلیات گرد آیند. به عنوان مثال از صفحه ۴۷ مبحث مبسوطی در مورد مفهوم دانش آورده شده است و یا مباحثی که از صفحه ۵۳ به بعد در مورد مدیران و مدیران ارشد عنوان شده‌اند. همچنین در انتهای فصل ششم موضوع مدیریت IS/IT مطرح شده در صورتی که این مبحث نیز مبحثی کلی در مورد سیستم‌های اطلاعاتی است. در صفحه ۲۱۷ نیز پس از طی هفت فصل، سیستم اطلاعاتی استراتژیک تعریف شده است.

از نظر انسجام درونی ترتیب برخی مباحث داخلی فصل‌ها بر اساس اولویت ذکر آنها رعایت نشده است. برای مثال در صفحه ۳۸ نام انواع سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت ذکر شده اما مباحث ادامه فصل بر اساس همین ترتیب تشریح نشده‌اند؛ همچنین در نمودار صفحه ۱۵۱ عمده‌ترین روش‌های طراحی سیستم‌های اطلاعاتی ذکر شده است که دو سر یک طیف به نام‌های سخت روش‌ها و نرم روش‌ها هستند اما در ادامه مباحث به ترتیب ذکر شده سیستم‌ها توصیف نشده‌اند. در صفحه ۲۰۴ ترتیب سطوح تصمیم‌گیری عملیاتی، تاکتیکی و استراتژیک رعایت نشده است.

تصاویری که یک مربع چهاربخشی برای شرح چهار وضعیت مختلف را نمایش می‌دهند همگی پیچیده و غیر قابل فهم هستند، زیرا اگر مربع را مانند یک صفحه مختصات برداری در نظر بگیریم باید بخش کم‌اثر/پائین در قسمت چپ و پایین بردار قرار گیرند و بخش پراثر/بالا در امتداد محور عمودی و افقی تصویر شوند. تصاویر صفحات ۱۱۱، ۱۹۷،

۲۱۴، ۲۳۹ و ۲۴۷ کتاب همگی دارای همین مشکل هستند و درک آنها بسیار پیچیده و سخت شده است.

در برخی مباحث توازن تشریح مطالب وجود ندارد به عنوان مثال در فصل دوم هشت صفحه به توضیح سیستم‌های خبره پرداخته شده است اما شرح برخی مباحث مانند سیستم‌های پردازش عملیات در یک صفحه خلاصه شده است. همچنین در فصل پنجم و در بخش روش‌های طراحی سیستم‌ها، برخی سیستم‌ها تنها در یک صفحه توضیح داده شده‌اند اما برخی روش‌ها مانند SSADM در ده صفحه به طور مفصل تشریح شده‌اند. در فصل پنجم مبحث روش طراحی SSADM از توضیحات کلی فراتر رفته و روش طراحی به طور کامل شرح داده شده، در حالی که بر اساس آنچه نویسنده در پیشگفتار ذکر کرده هدف کتاب آشنایی کلی با مفاهیم بوده است. در صورتی که منظور نویسنده چیزی غیر از این بوده باید دیگر روش‌ها نیز به مانند همین روش کامل توضیح داده می‌شدند. در فصل ششم توضیحات مفصلی در مورد استقرار سیستم اطلاعاتی در سازمان و مشکلات مرتبط با آن گفته شده است اما موضوع پایش سیستم اطلاعاتی در کمتر از یک صفحه تمام شده است.

در توضیح جدول صفحه ۱۱۱ تقسیم‌بندی داخل جدول تشریح نشده است. در صفحه ۱۲۲ ذیل عنوان «امکان سنجی سیستم اطلاعاتی» چندین تعریف ذکر شده، ولی در نهایت انسجامی میان مطالب نیست و در واقع فقط مطالب در کنار هم قرار گرفته‌اند. در صفحه ۱۳۳ مبحث سیستم مبادله الکترونیکی داده‌ها «ماد» آمده است، اما به نظر می‌رسد ذکر این مبحث در فصل نیازسنجی سیستم‌های اطلاعاتی بی‌وجه است؛ این بخش در واقع معرفی یک سیستم اطلاعاتی است.

فصل چهارم ابتدا به بحث مدل‌های نیازسنجی پرداخته است اما از صفحه ۱۳۸ بدون هیچ مقدمه، توضیح یا تفکیکی وارد مبحث طراحی سیستم‌های اطلاعاتی شده است. مدل موجودیت/فعالیت یک روش تحلیل و طراحی و مدلسازی سیستم در مهندسی نرم افزار است و علاوه بر آن می‌توان از روش‌های دیگری نیز وجود دارد. روش‌های مدلسازی در مرحله طراحی نرم‌افزار قرار می‌گیرند نه مرحله نیازسنجی سیستم. این بخش در صورت طرح هم باید در فصل طراحی آورده شود. در کتاب باید به انواع روش‌های مدلسازی و فرایند مدلسازی اشاره کافی شود موضوعی که به طور کلی مغفول مانده است. در آخر

فصل نیز فرایند معماری اطلاعات نیز جزئی از مبحث طراحی سیستم است نه نیازسنجی آن.

در فصل پنجم با موضوع «طراحی سیستم‌های اطلاعاتی» روشهای طراحی در صفحه ۱۵۱ تشریح شده اما در مورد مولفه‌های روشهای نرم و سخت توضیح واضح و کافی وجود ندارد و تنها دو مولفه ساخت‌یافتگی و دخالت عامل انسانی به‌طور مبهم در خلال بحث ذکر شده‌اند. در ذکر عمده‌ترین روش‌های طراحی سیستم نامی از روشهای نوین مانند زبان مدل‌سازی یکپارچه (UML) نیست. همچنین توضیح هر کدام از موارد اگر شماره‌گذاری شود خوانایی مطلب بیشتر خواهد شد.

در فصل ششم میان بخشهای استقرار، نگهداری و پایش سیستم هیچ تفکیک مشخصی در عناوین صورت نگرفته است و همین امر درک مطلب را پیچیده کرده است. صفحه ۱۹۷ توضیحات جدول چهار بخشی کاملاً اشتباه است به عنوان مثال در جدول سازمان‌های سنتی درجه وابستگی به مدیریت فناوری بالایی دارند اما در توضیحات دقیقاً عکس این موضوع نوشته شده است.

فصل هفتم به توضیحات کلی در مورد مدیریت استراتژیک سیستم‌های اطلاعاتی پرداخته است و در واقع میان بخش استقرار، نگهداری و ارزشیابی قرار گرفته است. اما این فصل باید به فصلی تحت عنوان مفاهیم کلی منتقل شود، زیرا «کاربرد استراتژیک سیستم‌های اطلاعاتی» که عنوان فصل نیز هست موضوعی مفهومی و کلی است اما بکارگیری سیستم‌های مدیریت استراتژیک مبحثی ذیل استقرار و نگهداری است. فصل هفتم فرایندهای تصمیم‌گیری را توضیح داده اما بیشتر ناظر بر رویکرد مدیریت بازرگانی است و جهت مدیریت دولتی بسنده نیست.

در صفحه ۲۰۷ مبحث افزونگی اطلاعات به معنایی تعریف شده که عکس همین مفهوم در علوم رایانه و برنامه‌سازی سیستم‌هاست. روحانی رانکوهی (روحانی رانکوهی، ۱۳۸۴، ۱۸ و ۳۰) به مفهوم افزونگی اشاره کرده و آنرا موضوعی منفی در طراحی سیستم‌های اطلاعاتی ذکر کرده که باعث تکرار بی‌جهت، افزایش حجم فیزیکی پایگاه داده، سختی جستجوی داده‌ها و همچنین نرمال نبودن مدل پایگاه داده می‌شود. در واقع در علوم رایانه افزونگی معادل تکرار بی‌جای اطلاعات است که نکته‌ای منفی در طراحی و پیاده‌سازی سیستم‌ها تلقی می‌شود. ولی جهت اطمینان از عدم از دست رفتن داده‌ها به هر دلیل ممکن، عملیات پشتیبان‌گیری مداوم و منظم اجراء می‌شود که معادل افزونگی اطلاعات نیست.

در صفحه ۲۰۸ مبحث ویژگی اطلاعات خود یک مبحث است ولی عنوان نخورده و ضمیمه نشده است. همچنین مولفه‌های مختلف زیر مباحث در این فصل به طور کلی جهت سهولت یادگیری شماره‌گذاری نشده‌اند. همچنین در صفحه ۲۰۹ کلمات «دارای حوزه مشخص» مانند دیگر زیر عنوان‌های اصلی ضمیمه نشده است. در صفحات ۲۳۵ و ۲۳۶ ذیل مبحث هزینه‌ها بهتر است سه زیر موضوع صرفه‌جویی در مقیاس، صرفه‌جویی در قلمرو و صرفه‌جویی در اطلاعات در قالب زیر عنوان‌های مبحث هزینه با ترتیب الفبایی علامت‌گذاری و به طور جدا و مفصل شرح داده شوند.

در فصل هشتم و در صفحه ۲۵۶ پس از اشاره‌ای کوتاه به موضوع و اهمیت ارزشیابی سیستم‌های اطلاعاتی نویسنده وارد مبحث بهبود شده است در حالی که ابتدا باید ارزشیابی و مدل‌های آن ذکر شود و یا حداقل روشی برای ارزشیابی آورده شود و پس از شناسایی مشکلات نسبت به بهبود سیستم اقدام کرد. همچنین در ذیل مبحث «مدل‌های بهبود عملکرد سیستم‌های اطلاعاتی» اشاره شده که سیستم‌های اطلاعاتی سه مرحله تکاملی طی کرده‌اند تا از داده‌پردازی و سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت به سیستم‌های اطلاعاتی استراتژیک رسیده‌اند. اما خلط مبحث صورت گرفته و آن اینکه مراحل تکاملی سیستم‌ها و مدل‌های آن طبیعتاً باید متفاوت از مدل ارزشیابی باشد؛ زیرا حتی خود سیستم‌های اطلاعاتی استراتژیک نیز نیاز به فرایند ارزشیابی و بهبود، رفع نواقص و تطبیق با شرایط تازه دارند. طرح موضوع آموزش، یادگیری و انتشار تکنولوژی در صفحه ۲۵۶ ذیل عنوان مدل نولان در این فصل بی‌وجه است زیرا ارتباط مستقیمی به مبحث ارزشیابی ندارد و از مباحث کلی و مفهومی است. مدل لیم و کیم نیز دارای همین مشکل است. در صفحه ۲۵۸ تصویر اعصار مختلف یادگیری در سازمان است اما توضیحات به طور کلی اشتباه و غیر منطبق بر تصویر است.

در فصل ارزشیابی باید روش‌های ارزشیابی استراتژیک سیستم‌ها شرح داده شود و خواننده به طور عملی بداند سیستم را چگونه باید ارزشیابی، مشکلات آن را درک و در جهت تصحیح آنها اقدام کند. طرح این مدل‌ها تنها مباحث کلی و پایه‌ای است که به این فصل ارتباط ندارند. در صفحه ۲۶۰ مدل همترازی عمودی طرح شده اما محتوای زیر عنوان باید در فصل برنامه‌ریزی طرح شود نه ارزشیابی چراکه این همترازی باید در حین طراحی و اجرا صورت پذیرد. حتی اگر نظر نویسنده اصرار بر ذکر این مباحث در این فصل باشد

این بخش‌ها باید به پایان فصل و بعد از زیر عنوان ارزشیابی سیستم‌های اطلاعاتی در صفحه ۲۶۱ منتقل شود.

۵. منابع اثر

فهرست منابع کتاب شامل ۱۳۷ کتاب و مقاله به زبان انگلیسی است که تاریخ عمده منابع بجز چند مورد که به سالهای ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۷ تعلق دارند همگی مربوط به دهه‌های ۷۰، ۸۰ و بیشتر ۹۰ میلادی هستند. در نتیجه می‌توان گفت امکان استفاده از منابع به‌روزتری وجود داشته است. با نگاهی اجمالی به فهرست منابع می‌توان گفت مقالات و کتب استفاده شده از ناشرین و مجلات معتبر علمی و پژوهشی بوده و دارای دقت و کیفیت لازم هستند. از این مراجع می‌توان به انتشارات دانشگاه هاروارد، انتشارات ویلی و پایگاه الزویر اشاره کرد. همچنین میزان و نوع منابع کافی به نظر می‌رسد. ذکر منابع و ماخذ کتاب نیز بسنده به نظر می‌رسد.

۶. تحلیل و بررسی

با توجه به اینکه اثر حاصل گردآوری و ترجمه منابع خارجی است می‌توان گفت، محتوای کتاب مستدل و مستند بوده و آراء و نظرات متخصصین امر به خوبی گردآوری، شرح و بیان شده است. اما اثر خاصی از نظریه‌پردازی و تجزیه و تحلیل و بررسی علمی مولف در مورد مطالب دیده نمی‌شود.

۷. میزان نوآوری و روزآمدی

کتاب حاوی مطالب به‌روزی در مورد حوزه سیستم‌های اطلاعاتی و فناوری اطلاعات است اما شاهد نوآوری جدیدی در طرح نظریه یا مباحث علمی جدید نیستیم. در واقع کتاب تنها ترجمه محسوب می‌شود و فاقد نوآوری خاص است. اما با توجه به تاریخ انتشار کتب و مقالات استفاده شده در کتاب می‌توان گفت از منابع روزآمد کافی نسبت به زمان چاپ کتاب استفاده شده است. هر چند در چاپ مجدد کتاب باید نسبت به به‌روز کردن منابع و اطلاعات اقدام شود.

۸. میزان هماهنگی محتوا اثر با اصول، مبانی و پیش‌فرض

در فصل اول و در صفحه ۲ سلسله مراتب داده‌ها ذکر شده اما این ترتیب قابل پذیرش نیست به این دلیل که بیت و بایت در واقع واحدهای اندازه‌گیری حجم فیزیکی داده‌ها در رایانه هستند مانند کیلوبایت، مگابایت، گیگابایت و ترابایت اما فیلد، رکورد، فایل و پایگاه داده مفاهیم انتزاعی هستند که می‌توانند متشکل از بیت یا بایت باشند.

در فصل دوم، صفحه ۳۴ ذیل طبقه‌بندی میسون و سوانسون از سیستم‌های اطلاعاتی، «سیستم‌های اطلاعاتی مبتنی بر بانک داده‌ها» به عنوان اولین طبقه ذکر شده است. در حالی که این تقسیم‌بندی از سر تعجیل و ناآگاهی به موضوع است و نمی‌توان آنرا پذیرفت، زیرا امروزه تمام سیستم‌های اطلاعاتی در همه سطوح مبتنی بر بانک داده هستند، حال تصمیم‌پذیر، پیش‌بینی‌کننده یا تصمیم‌ساز باشند.

۹. میزان انطباق و جامعیت

به نظر می‌رسد عنوان کتاب با محتوای کتاب همخوانی ندارد، زیرا «مدیریت استراتژیک سیستم‌های اطلاعاتی» مستلزم محور قرار گرفتن استراتژی و جهت دادن به کل مطالب کتاب است. اما جهت کلی محتوای کتاب در مورد مراحل مختلف راه‌اندازی، استفاده و ارزشیابی سیستم‌های اطلاعاتی است. تنها یک فصل با عنوان «کاربرد استراتژیک سیستم‌های اطلاعاتی» در کتاب وجود دارد که به شرح سیستم‌های استراتژیک پرداخته است. از منظر مراحل راه‌اندازی تا ارزشیابی یک سیستم اطلاعاتی فصول کتاب نظم منطقی قابل قبولی دارند.

موضوع و محتوای کلی کتاب برای آشنایی با مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی و همچنین آشنایی با مراحل برنامه‌ریزی تا ارزشیابی سیستم‌های اطلاعاتی جامعیت لازم را دارا می‌باشد. با توجه به اشاره قبلی به عدم انطباق عنوان کتاب با محتوا می‌توان گفت کتاب جهت تدریس در موضوع مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی تناسب دارد اما برای تدریس به عنوان مدیریت استراتژیک سیستم‌های اطلاعاتی خیر.

۱۰. اصطلاحات تخصصی

برخی واژه‌هایی که برای اولین بار ذکر شده‌اند و یا مخفف تعدادی واژه هستند ترجمه و صورت کامل آنها در پانویس ذکر نشده است و این نقیصه کم و بیش در تمام کتاب وجود دارد. به عنوان مثال در صفحه ۲۵ معادل انگلیسی واژه «ارگونومی» در پانویس نیامده است. صفحه ۳۸ نام انواع سیستم‌های اطلاعاتی ذکر شده اما صورت کامل هیچکدام ذکر نشده و به صفحات جلوتر منتقل شده است. صفحه ۷۰ صورت مخفف و کامل سیستم‌های اطلاعاتی تصمیم‌گیری گروهی ذکر نشده است. صفحه ۱۰۷ مخفف «JIT» ذکر شده اما شکل کامل و ترجمه آن در پانویس آورده نشده است. در صفحه ۱۱۱ مخفف‌هایی در جدول ذکر شده اما معنا و شکل کامل آنها نیامده است. در صفحه ۱۵۱ واژه متدولوژی بدون ارائه معادل ذکر شده است. در فصل ششم واژه «سازوارگرها» در صفحه ۱۹۵ ذکر شده که مشخص نیست معادل چه کلمه‌ای است و در عین حال این معادل در زبان فارسی بسیار نامانوس و کم استفاده است. در تمام طول فصل هفتم برای هیچکدام از تیتروهای موضوعات مانند کفایت اطلاعات، ارزش اطلاعات و... معادل زبان اصلی آنها ذکر نشده است در صورتی که عمده مطالب کتاب ترجمه است و حتما دارای معادل هستند. در فصل هشتم و در صفحات ۲۵۶ و ۲۶۰ نام انگلیسی نولان و معادل انگلیسی «مدل همترازی عمودی» آورده نشده است. در صفحه ۱۲۵ واژه «TELOS» بدون اشاره صورت کامل و مفهوم آن ذکر شده است و خواننده باید مدت زیادی صرف رمزگشایی معنای واژه در صفحات جلوتر کند. در صفحه ۲۰۴ معادل واژه‌های «تصمیم‌گیری عقلایی و عقلایی بودن محدود» آورده نشده است. به‌طور کلی هر جایی که برای اولین بار واژه‌ای ذکر می‌شود چه در خلال مطالب و چه در تیترو مطالب باید مخفف و صورت کامل واژه در پانویس آورده شود.

برخی از معادل‌ها گویا و قابل فهم نیستند و از واژه‌های نامانوس و کم کاربرد استفاده شده است به عنوان مثال در فصل سوم و چهارم واژه «بدره» استفاده شده است که در محاوره امروزی واژه‌ای کم کاربرد و ناآشناست و بهتر بود معادل دیگری برای آن تعیین می‌شد. در صفحه ۹۴ واژه «دیدمان» ذکر شده اما واژه «دیدگاه» مانوس و پرکاربرد است و نیازی به معادل سازی مجدد نیست. در صفحه ۵۳ در ترجمه واژه «Executive Information System» سیستم‌های اطلاعاتی مدیران ارشد ذکر شده اما معادل غلطی است و باید سیستم اطلاعات اجرایی یا سیستم اطلاعات مدیران اجرایی آورده می‌شد. در صفحه ۷۵ «طوفان

مغزی» به «ذهن‌انگیزی» ترجمه شده که در واقع معادل‌سازی جدید و نالازم است. صفحه ۷۹ «شبکه پست الکترونیکی» معادل «Mailing List» نیست. صفحه ۱۰۷ خط پنجم به جای «سیستم‌های کاربرد» باید «سیستم‌های کاربردی» نوشته شود. در صفحه ۱۰۸ واژه «R&D» آورده شده اما نه تنها صورت کامل واژه ذکر نشده بلکه هیچ توضیحی در مورد این واژه وجود ندارد. در صفحه ۱۰۹ واژه «تحلیل وضعی بدره» ذکر شده اما معادل «تحلیل وضعیت فعلی بدره» گویاتر است و چنانچه به جای بدره از مجموعه سیستم‌ها استفاده شود جمله گویاتر نیز خواهد شد. صفحه ۱۱۶ به جای «مدیران وظیفه‌ای» اگر مدیران اجرایی یا مدیران عملیاتی آورده شود بهتر است. در صفحه ۲۴۱ معنای واژه «Uncertainly» عدم اطمینان ذکر شده اما واژه عدم قطعیت معمول‌تر است. در صفحه ۲۴۷ معنای واژه «Strategic Risk Assessment» تکنیک ارزیابی استراتژیک ریسک نوشته شده اما «ارزیابی ریسک استراتژیک» صحیح است.

۱۱. رویکرد کلی اثر

کتاب حاضر مبتنی بر رویکرد محتوای موضوعی است. هدف این نوع محتوا آموزش برخی از مطالب، مفاهیم و اطلاعات با استفاده از زبانی است که فراگیران آن را یاد می‌گیرند. در محتوای موضوعی، مطالب و مفاهیم از طریق ارائه متون موضوعی به مخاطب آموزش و انتقال داده می‌شود. با این رویکرد، افکار و موضوعات مطرح شده سبب برانگیخته شدن دانشجویان می‌شود و انگیزه و شوق آنان را برای یادگیری مباحث سیستم‌های اطلاعاتی بالا می‌برد. از آنجایی که موضوعات انتخابی در کتاب حاضر، موضوعات روز جامعه و مبحث روز حوزه‌های مدیریت می‌باشد، سبب می‌شود که دانشجویان راحت‌تر مطالب را با نیازهای کاری و شغلی آینده خود تطبیق دهند. زیرا این موضوعات برایشان جذاب‌تر و راحت‌تر است و توجه آنان را بیشتر جلب می‌کند. علاوه بر کمک در یادگیری مفاهیم پایه سیستم‌های اطلاعاتی، مضامین کتاب حاضر و موضوعات آن سبب رشد افکار دانشجویان می‌شود و آنان را در کار، تحصیل و زندگی کمک می‌کند.

نقدی که بر رویکرد کتاب وارد است این است که رویکرد محتوای تکلیف‌محور نداشته و مطالب به صورت عملیاتی آموزش داده نمی‌شوند. رویکرد محتوای تکلیف‌محور شامل آندسته از فعالیت هاست که در آن دانشجویان مجبور به کاربرد مفاهیم در عمل هستند. این فعالیت هدفمند و معنی‌محور است. بنابراین به نظر می‌رسد برانگیختن توجه دانشجویان،

تمرکز تکلیف بر معنا، انجامیدن تکلیف به نتیجه و مرتبط بودن تکلیف با دنیای واقعی، از جمله ویژگی‌های تکلیف مناسب برای آموزش کاربردی و عملیاتی مفاهیم سیستم‌های اطلاعاتی هستند که کتاب حاضر این رویکرد را لحاظ نکرده است.

۱۲. کاربرد آموزشی

به نظر می‌رسد کتاب با رفع نقایص موجود، منظور کردن مولفه‌های جامعیت صوری و همچنین اصلاح محتوایی امکان تدریس به عنوان واحد درسی سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت در مقطع کارشناسی رشته‌ها و گرایشهای مختلف مدیریت دولتی و بازرگانی را خواهد داشت.

۱۳. نتیجه‌گیری

با توجه به آنچه که بیان شد می‌توان گفت، نویسنده کتاب تلاش کرده که اهداف نگارش کتاب محقق شود اما مشکلات شکلی و محتوایی موجود در کتاب مانع از تحقق این امر به شکل مطلوب آن شده است. کتاب از نظر قطع، صحافی، کاغذ و حروف نگاری، صفحه آرایی، رعایت استانداردهای فنی چاپ و همچنین ناشر معتبر مطلوب است. اما از منظر شکلی معیارهای چهارده‌گانه جامعیت صوری فاقد مولفه‌هایی مانند مقدمه، فهرست اشکال، اهداف، انتظارت و بیان مسئله در ابتدای فصل، خلاصه فصل، جمع‌بندی نهایی کتاب، نتیجه‌گیری انتهایی هر فصل، معرفی منابع در انتهای فصل، پیشنهاد پژوهش در هر فصل و نمایه و فهرست اعلام است. از منظر ادبی و نگارشی چون کتاب فاقد ویراستار است قواعد زبان فارسی در ترجمه متون کتاب رعایت نشده است. ترجمه‌های صورت گرفته یکدست و روان نیستند و عمدتاً به صورت تحت اللفظی انجام شده‌اند. علائم نگارشی دقیقاً همانگونه که در زبان اصلی بوده‌اند در ترجمه‌ها ذکر شده‌اند که منطبق بر قواعد نگارش زبان فارسی نیستند. اما کتاب اشکالات املائی و تایپی محدودی دارد.

از منظر محتوایی و انسجام میان فصول، کتاب فاقد مقدمه و فصل کلیات و مفاهیم است. مطالب فصول نیز دارای مشکلاتی مانند عدم توازن توصیفات، ذکر نابجای مباحث و ترتیب اشتباه مباحث هستند. توازنی میان بعضی مطالب ارائه شده نیست، برخی دارای

توضیحات مفصل و برخی دیگر بسیار کوتاه، گذرا و موجز تشریح شده‌اند. برخی تصاویر پیچیده و غیر گویا هستند. منابع کتاب کیفی، قابل قبول، معتبر و کافی هستند، اما تحلیل و بررسی خاصی در مطالب انجام نشده است. کتاب فاقد نوآوری خاصی است و در برخی مباحث هماهنگی با مبانی علمی ندارد. معادل برخی واژه‌ها و اصطلاحات ذکر نشده‌اند و معادلسازی‌های نامانوسی نیز در کتاب وجود دارد. در نهایت می‌توان گفت با اصلاحاتی کتاب پاسخگوی نیاز واحد درسی مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت در مقطع کارشناسی رشته‌های مختلف مدیریت خواهد بود.

می‌توان گفت مطالب فصول گنگ و پیچیده است. فصول فاقد انسجام و تقسیم‌بندی لازم هستند و خواننده تنها باید کتاب را به عنوان مجموعه‌ای از دانسته‌ها نه مطالبی یکدست، روان و دارای آغاز و پایان روشن مطالعه کند. بسیاری از دانشجویان برای درک مطالب مشکل دارند و پس از اتمام دروه نیز چیز زیادی از مطالب را به خاطر ندارند.

پیشنهادات کاربردی

- کتاب نیازمند ویراستاری زبانی، ادبی و نگارشی توسط یک متخصص می‌باشد.
- معیارهای چهارده‌گانه جامعیت صوری باید در مورد کتاب اعمال شود تا خوانش کتاب و درک مفاهیم آنرا ساده کند.
- به نظر می‌رسد به روز شدن مطالب و منابع کتاب در چاپ مجدد موجب بهبود جایگاه اثر خواهد شد.
- جهت بومی سازی در این حوزه مهم مدیریت طرح پژوهش‌ها، مقالات و کتب توسط گروه‌های مدیریت دانشگاه‌های کشور در جهت تولید علم و دانش و تجمیع این تجربیات ضروری خواهد بود. همچنین ترجمه دقیق متون مرتبط جدید در این مسیر می‌تواند راهگشا باشد.

کتاب‌نامه

- اشرفی‌ریزی، حسن (۱۳۸۹). آیین نقد کتاب: راهنمایی برای کتابداران، نویسندگان و مترجمان. تهران: نشر چاپار.
- پرتو، ابوالقاسم (۱۳۷۷). واژه یاب. تهران: اساطیر.

نقدی بر کتاب مدیریت استراتژیک سیستم‌های اطلاعاتی (احسان کرمی و علی یاسینی) ۲۹۱

- حییم، سلیمان (۱۳۸۳). فرهنگ معاصر کوچک انگلیسی - فارسی. تهران: فرهنگ معاصر.
- روحانی رانکوهی، سید محمد تقی (۱۳۸۴). مفاهیم بنیادی پایگاه داده‌ها. تهران: جلوه.
- رهنورد، فرج‌الله (۱۳۸۹). مدیریت استراتژیک سیستم‌های اطلاعاتی. تهران: نشر نی.
- طبرسا، غلامعلی؛ گیلانی، نیما (۱۳۹۰). تبیین رابطه سیستم‌های اطلاعاتی و فرآیند تصمیم‌گیری مدیران میانی نظام بانکداری خصوصی (مورد مطالعه: بانک سامان). دوماهنامه علمی - پژوهشی دانشگاه شاهد. ۱۸ (۲): ۱-۳۰.
- عمید، حسن (۱۳۸۹). فرهنگ فارسی عمید. تهران: راه رشد.
- معین، محمد (۱۳۸۶). فرهنگ معین، ج ۲. تهران: ادنا.
- یزدان‌پناه، احمدعلی (۱۳۹۳). سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت. دانشکده مدیریت و حسابداری دانشگاه علامه طباطبائی.

Laudon, K. C., & Laudon, J. P. (2013). *Management Information Systems* 13e.

Longman Basic Dictionary of American English (2012). China: Laurence Delacroix.

Naranjo-Gil, D. (2009). Management information systems and strategic performances: The role of top team composition. *International Journal of Information Management*, 29(2), 104-110.

Online Oxford Dictionary (2017). [Available At: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/criticism>].

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی